

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1924 kl. 5 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om statsbidrag till avlöning
åt vissa lärare och lärarinnor vid skyddshem.*

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *S. Bengtsson* i Norup m. fl. väckt motion, nr 116, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag måtte från och med 1925 till vid av Kungl. Maj:t godkända skyddshem anställda examinerade folk- och småskollärare (lärarinnor) utgå med samma belopp som till vid vanliga folk- och småskolor anställd lärarpersonal under förutsättning, att de hava full tjänstgöringsskyldighet och uppbära minst för dylik lärarpersonal stadgad minimilön, samt att för nämnda ändamål i 1925 års stat uppföres ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

I fråga om de av motionärerna till stöd för framställningen andragna skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Med anledning av en vid 1920 års riksdag väckt motion i samma ämne anhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t, det Kungl. Maj:t tacktes verkställa utredning i fråga om statsbidrag till avlöning av de vid av Kungl. Maj:t godkända skyddshem anställda folk- och småskollärare samt till 1921 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Riksdagen anförde därvid följande:

»I det utlåtande, som den 19 november 1918 avgavs av de särskilda sakkunniga, vilka inom ecklesiastikdepartementet tillkallats för utredning av frågan om ändrade grunder för statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, hade jämväl upptagits spörsmålet, huruvida icke statsbidrag borde utgå till de vid dessa anstalter anställda folk- och småskollärarna på samma sätt som till lärare vid folk- och småskolor i allmänhet. Bemälda sakkunniga ansågo, att dylikt bidrag borde utgå till skyddshemmen under förutsättning, att vederbörande lärare hade full undervisnings-skyldighet vid med skyddshem förenad skola och uppbure minst för lärare vid

folk- eller småskolor stadgad minimilön. För ändamålet beräknades ett belopp av 52,000 kronor. I sitt över sagda sakkunnigutlåtande den 28 januari 1919 avgivna yttrande förklarade sig skolöverstyrelsen finna goda skäl tala för bifall till förenämnda förslag. Då emellertid — anförde överstyrelsen vidare — föredragande departementschefen vid anmälan i statsrådet den 9 januari 1919 av de sakkunnigas förslag för reserverande i riksstaten av erforderliga medel, förklarat sig icke kunna för det dåvarande biträda förslaget i ifrågavarande avseende, ansåge sig överstyrelsen icke då böra framställa något yrkande på bifall till förslaget i denna del. Vid ärendets anmälan ånyo den 11 mars 1919 (proposition nr 233) vidhöll dåvarande departementschefen sin den 9 januari 1919 hävdade uppfattning i denna fråga. Som examinerade lärare — anförde departementschefen — i mycket olika utsträckning vore anställda vid ifrågavarande anstalter, skulle en förmån av denna art för anstalternas vidkommande falla i hög grad ojämnt och ställa sig mindre rättvis. Frågan om statsbidrag till ifrågavarande lärarpersonals avlöning vore enligt departementschefens mening emellertid av den art, att den i sinom tid syntes böra upptagas till förnyat övervägande.

Riksdagen har ej kunnat undgå att finna den till grund för motionärernas förslag liggande tanken riktig, i all synnerhet i betraktande av de föreskrifter, som numera gälla i fråga om skyldigheten för landstingen att inrätta anstalter av förevarande slag samt beträffande den undervisning, som i skyddshemmen skall bedrivas. Önskvärdheten att erhålla så goda lärarkrafter som möjligt vid dessa anstalter, där lärarnas förmåga ofta ställes på hårda prov, gör det nödvändigt att ekonomiskt säkerställa dessa befattningar, i vilket avseende landstingen synas kunna göra anspråk på statsbidrag till lärarnas avlöning med lika fullt fog som beträffande de av landstingen underhållna småskoleseminarierna. Om riksdagen sålunda i princip skänker sitt gillande åt innebörden av motionärernas förslag, är riksdagen dock ej beredd att bifalla detsamma, sådant det nu föreligger. Såsom erinrats, har förutvarande chefen för ecklesiastikdepartementet förklarat frågan vara av den art, att den i sinom tid bör upptagas till förnyat övervägande. Riksdagen anser det mindre välbetänkt att, innan Eders Kungl. Maj:t fattar ställning till spörsmålet, nu besluta några definitiva åtgärder, helst frågan om statsbidrag synes böra förknippas med vissa en lönereglering åtföljande spörsmål, såsom angående anställningsformer m. m., vilket allt riksdagen nu ej är i tillfälle yttra sig om. Riksdagen anser sig emellertid böra hos Eders Kungl. Maj:t hemställa om omedelbar utredning i denna sak.»

Över denna riksdagens skrivelse hava särskilda yttranden avgivits av fattigvårdslagstiftningskommittén och skolöverstyrelsen. Vid anmälan av frågan om lag om samhällets barnavård m. m. (Kungl. Maj:ts proposition nr 150 till innevarande års riksdag) har chefen för socialdepartementet upptagit det spörsmål, som beröres i riksdagens omförmälda skrivelse och därvid, på sätt framgår av det sistnämnda proposition bifogade statsrådsprotokollet (sid. 236), med hänsyn till vissa av fattigvårdslagstiftningskommittén anförda omständigheter (sid. 233—234 i samma statsrådsprotokoll) funnit det vara tveksamt, huruvida en sådan form för statsbidrag, som i berörda riksdagsskrivelse åsyftas, skulle vara ägnad att befordra skyddshemsarbetets utveckling i gynnsam riktning.

Utan att taga någon ståndpunkt till den uppfattning, som i föreliggande fråga av departementschefen gjorts gällande, har utskottet med hänsyn till det ovissa läge, vari densamma för närvarande befinner sig, icke funnit sig böra tillstyrka den i ämnet väckta motionen. Utskottet hemställer alltså,

att herr Bengtssons i Norup m. fl. omförmälda motion icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 13 maj 1924.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtande nr 70.
